

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
URED ZA REVIZIJU INSTITUCIJA U FBIH
SARAJEVO**

Ložionička 3, 71000 Sarajevo, Tel: + 387 (0)33 723 550, Fax: 716 400, www.vrifbih.ba, e-mail: urrevfed@bih.net.ba, vrifbih@vrifbih.ba

IZVJEŠTAJ O REVIZIJI FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA

KANTONALNO JAVNO KOMUNALNO PREDUZEĆE

"VODOVOD I KANALIZACIJA" D.O.O SARAJEVO

ZA 2008.GODINU

Broj: 068/09

Sarajevo, juli 2008. godine

MENADŽMENTU**Kantonalnog javnog komunalnog preduzeća Vodovod i kanalizacija d.o.o Sarajevo****MIŠLJENJE NEOVISNOG REVIZORA*****Predmet revizije***

Izvršili smo reviziju priložene bilanse stanja Kantonalnog javnog komunalnog preduzeća Vodovod i kanalizacija d.o.o Sarajevo (u daljem tekstu Preduzeće), sa stanjem na dan 31. decembra 2008. godine i odgovarajuće bilanse uspjeha, Izvještaj o promjenama na kapitalu i Izvještaj o novčanim tokovima za godinu koja se završava na taj dan, te reviziju usklađenosti poslovanja sa propisima i pregleda značajnih računovodstvenih politika i drugih napomena uz finansijska izvještaja.

Odgovornost rukovodstva

Rukovodstvo je odgovorno za izradu i objektivnu prezentaciju ovih finansijskih izvještaja u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja. Ova odgovornost obuhvata: uvođenje, primjenu i održavanje internih kontrola koje su važne za pripremu i objektivnu prezentaciju finansijskih izvještaja koji ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze nastale usljed korupcije i prevare, odabir i primjenu odgovarajućih računovodstvenih politika i računovodstvene procjene koje su razumne u datim okolnostima. Rukovodstvo je odgovorno za usklađenost poslovanja preduzeća sa važećim zakonskim i drugim važećim propisima.

Odgovornost revizora

Naša je odgovornost da izrazimo mišljenje o finansijskim izvještajima na osnovu obavljene revizije. Reviziju smo izvršili u skladu sa Zakonom o reviziji institucija u FBiH („Sl.novine FBiH“ broj 22/06), INTOSAI revizijskim standardima i Međunarodnim standardima revizije. Ovi standardi nalažu da radimo u skladu sa etičkim zahtjevima i da reviziju planiramo i izvršimo na način koji omogućava da se, u razumnoj mjeri, uvjerimo da finansijski izvještaji ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze, te da je poslovanje usklađeno sa važećim zakonskim i drugim relevantnim propisima

Revizija uključuje sprovođenje postupaka u cilju pribavljanja revizorskih dokaza o usklađenosti poslovanja i iznosima koji su objavljeni u finansijskim izvještajima. Izbor postupka je zasnovan na revizorskom prosuđivanju, uključujući procjenu rizika materijalno značajnih pogrešnih iskaza u finansijskim izvještajima, nastalim usljed korupcije i prevare. Prilikom procjene rizika, revizor razmatra interne kontrole koje su važne za pripremu i fer prezentaciju finansijskih izvještaja, u cilju osmišljavanja revizorskih postupaka koji su odgovarajući u datim okolnostima, ali ne u cilju izražavanja odvojenog mišljenja o efikasnosti internih kontrola. Revizija takođe, uključuje ocjenu primjenjenih računovodstvenih politika i značajnih procjena izvršenih od strane rukovodstva, kao i ocjenu opće prezentacije finansijskih izvještaja.

Smatramo da su pribavljeni revizorski dokazi dovoljni i odgovarajući i da osiguravaju osnovu za naše revizorsko mišljenje.

Kvalifikacija:

1. U finansijskim izvještajima iskazana je sadašnja vrijednost materijalne i nematerijalne imovine u iznosu 976.295.244 KM. Vrijednost ove imovine nije usklađivana prilikom prve primjene Međunarodnih standarda finansijskog izvještavanja. Materijalna i nematerijalna imovina je u periodu od 1992 – 1997. godine, revalorizirana na osnovu tada važećih propisa, koristeći koeficijente zasnovane na općem rastu cijena industrijskih proizvoda (hiperinflacije). Navedeni koeficijenti nisu pouzdan osnov za mjerenje revalorizacije stalnih sredstava u skladu sa MRS 16 i MRS 38. Navedeno je imalo za posljedicu nerealno iskazivanje ove imovine, što smo pojasnili u tački 5.3. Izvještaja.

2. Obaveze nisu realno iskazane. Precjenjene su za iznos ino- kredit iz 1984. godine koji se ne plaća niti ima zahtjeva za njegov povrat. U obavezama nisu iskazane niti objavljene, zatezne kamate zbog neplaćanja poreza na promet usluga iz ranijeg perioda, koja obaveza je utvrđena nadležnim kontrolnim organom, što je šire pojašnjeno u tački 5.5. Izvještaja.
3. Preduzeće nije dosljedno poštovalo Zakon o javnim nabavkama, kako u pogledu izbora postupka za dodjelu ugovora, tako i u pogledu profesionalnosti i dosljednosti prilikom sačinjavanja i objavljivanja pokazatelja u tenderskoj dokumentaciji što je šire pojašnjeno u tački 5.10. Izvještaja

Mišljenje

Po našem mišljenju, osim za efekte koji na finansijske izvještaje mogu imati stavke navedene u prethodnom pasusu, finansijski izvještaji u svim bitnim pitanjima prikazuju istinito i objektivno, finansijski položaj Kantonalnog javnog komunalnog preduzeća "Vodovod i kanalizacija" d.o.o Sarajevo sa stanjem na dan 31. decembra 2008. godine, rezultate njegovog poslovanja, te novčani tok, za godinu koja je završila na taj dan u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja.

Finansijsko poslovanje u toku 2008. godine, bilo je u svim materijalnim značajnim aspektima u usklađeno sa važećom zakonskom regulativom osim za napomene navedene u tačkama kvalifikacije 1, 2, 3.

Zamjenik generalnog revizora

Branko Kolobarić, dipl. oec

Generalni revizor

Dr. sc. Ibrahim Okanović, dipl. oec.

SADRŽAJ

BILANS STANJA NA DAN 31.12.2008. GODINE	1
BILANS USPJEHA ZA GODINU KOJA JE ZAVRŠILA 31.12.2008. GODINE.....	2
IZVJEŠTAJ O GOTOVINSKIM TOKOVIMA ZA 2008. GODINU, ZAKLJUČNO SA 31.12.2008. GODINE.....	3
IZVJEŠTAJ O PROMJENAMA U KAPITALU ZA GODINU KOJA JE ZAVRŠILA 31.12.2008. GODINE.....	4
1 UVOD	5
2 CILJ I OBIM REVIZIJE	5
3 OSVRT NA PRETHODNU REVIZIJU.....	6
4 REZIME DATIH PREPORUKA.....	6
5 NALAZI I PREPORUKE	7
5.1 Sistem internih kontrola	7
5.2 Planiranje i izvještavanje	8
5.3 Stalna sredstva	9
5.4 Tekuća sredstva – Novčana sredstva i potraživanja	11
5.4.1 Novčana sredstva.....	11
5.4.2 Potraživanja	11
5.5 Kapital	12
5.6 Obaveze i razgraničenja	13
5.7 Sudski sporovi	15
5.8 Prihodi	15
5.9 Rashodi.....	16
5.10 Javne nabavke	18
6 KOMENTAR	20

B I L A N S S T A N J A na dan 31.12.2008. godine

O p i s	31.12.2008.	31.12.2007.
STALNA SREDSTVA	976.657.456	994.354.643
Stalna nematerijalna sredstva	173.305	287.097
Kapitalizirani troškovi razvoja	24.727	73.687
Računarski programi – software	148.578	213.410
Nekretnine, postrojenja i oprema	976.121.939	993.658.842
Zemljišta	21.003.945	21.003.945
Građevinski objekti	718.622.054	734.551.184
Postrojenja i oprema	8.085.078	8.861.699
Nekretnine, postrojenja i oprema u pripremi	228.410.862	229.242.014
Dugoročna finansijska ulaganja i zajmovi	362.212	408.704
Dati zajmovi, depoziti i kaucije	362.097	408.589
Ulaganje u dužničke vrijednosne papire i ost. dugoročna ulaganja	115	115
TEKUĆA SREDSTVA	19.681.035	16.290.222
Zalihe	6.499.995	4.705.151
Zalihe sirovina i mater., rezervnih dijelova i sitnog invent.	6.499.995	4.705.151
Potraživanje od prodaje	5.908.846	6.942.488
Potraživanje od kupaca u zemlji i inostranstvu	5.908.846	6.942.488
Druga kratkoročna potraživanja	594.076	377.788
Druga potraživanja	512.772	377.788
Potraživanja za PDV - ulazni porez	81.304	-
Novac i novčani ekvivalenti	6.674.411	3.271.630
Aktivna vremenska razgraničenja	3.707	993.165
SREDSTVA (IMOVINA) – UKUPNO (AKTIVA)	996.338.491	1.010.644.865
Vanbilansna evidencija	66.062.937	66.175.694
KAPITAL	936.627.121	960.997.413
Upisani osnovni kapital	10.000	10.000
Ostale rezerve	960.987.413	982.487.740
Akumulirani gubitak	24.370.292	21.500.327
Dugoročne obaveze	46.943.026	38.199.305
Dugoročne finansijske obaveze	1.550.425	1.490.244
Obaveze po kreditima, te finansijskim robnim zajmovima	1.525.227	1.463.562
Ostale dugoročne finansijske obaveze	25.198	26.682
Dugoročna razgraničenja i rezervisanja	45.392.601	36.709.061
Kratkoročne obaveze	12.768.344	11.448.147
Kratkoročne finansijske obaveze	87.129	47.740
Obaveze za primljene avanse	87.129	47.740
Obaveze prema dobavljačima i druge obaveze	12.681.215	11.400.407
Obaveze prema dobavljačima u zemlji i inostranstvu	4.331.491	2.762.169
Obaveze za porez na dodanu vrijednost – PDV	60.433	186.018
Obaveze za ostale poreze i doprinose i druga davanja	6.823.989	7.300.453
Druge kratkoročne obaveze	1.465.302	1.151.767
Pasivna vremenska razgraničenja	-	-
KAPITAL I OBAVEZE – UKUPNO (PASIVA)	996.338.491	1.010.644.865
Vanbilansna evidencija	66.062.937	66.175.694

Finansijske izvještaje je potpisao direktor Fahrudin Pilavdžić i certificirani računovođa Hasan Čolakhodžić. Nadzorni odbor je usvojio i odobrio njihovo izdavanje 26.03.2009. godine

BILANS USPJEHA za godinu koja je završila 31.12.2008. godine

O p i s	31.12.2008.	31.12.2007.
I Operativni prihodi		
Prihodi od prodaje	32.528.365	33.371.225
Troškovi za prodano	(67.239.920)	(62.300.936)
Bruto gubitak	(34.711.555)	(28.929.711)
Troškovi uprave i administracije	-	-
Gubitak od operativne aktivnosti	(34.711.555)	(28.929.711)
II Finansijski prihodi		
Drugi finansijski prihodi	93.902	226.430
Drugi finansijski rashodi	(66.457)	(29.024)
Dobit od finansijske aktivnosti	27.445	197.406
III Ostali prihodi		
Ostali prihodi	16.918.306	11.563.006
Ostali rashodi	(6.604.488)	(4.331.028)
Dobit od ostalih aktivnosti	10.313.818	7.231.978
Gubitak perioda (I+II+III)	(24.370.292)	(21.500.327)

Finansijske izvještaje je potpisao direktor Fahrudin Pilavdžić i certificirani računovoda Hasan Čolakhodžić. Nadzorni odbor je usvojio i odobrio njihovo izdavanje 26.03. 2009. godine

IZVJEŠTAJ O GOTOVINSKIM TOKOVIMA za 2008. godinu, zaključno sa 31.12.2008. godine

- u KM -				
R. br.	Opis	Oznaka	IZNOS tekuća 2008.	IZNOS Prethodna 2007.
Gotovinski tok iz poslovnih aktivnosti				
1	Neto dobit (gubitak)		(24.370.292)	(21.500.327)
Usklađivanje za:				
2	Amortizacija/vrijednost usklađivanja nematerijalnih sredstava	(+)	113.792	129.015
3	Amortizacija/vrijednost usklađivanja materijalnih sredstava	(+)	25.371.638	26.217.235
4	Gubici (dobici) od otuđenja materijalnih sredstava	+(-)	-	-
5	Svega 2 do 4		25.485.430	26.346.250
6	Smanjenje (povećanje) zaliha	+(-)	(1.794.844)	(12.177)
7	Smanjenje (povećanje) potraživanja od prodaje	+(-)	1.033.642	(1.145.457)
8	Smanjenje (povećanje) drugih potraživanja	+(-)	(216.288)	189.359
9	Smanjenje (povećanje) aktivnih vremenskih razgraničenja	+(-)	989.458	(23.805)
10	Povećanje (smanjenje) obaveza prema dobavljačima	+(-)	1.569.322	(174.538)
11	Povećanje (smanjenje) ostalih obaveza	+(-)	(288.514)	4.051.915
12	Povećanje (smanjenje) pasivnih vremenskih razgraničenja	+(-)	8.683.540	(197.761)
13	Svega 6 do 12		9.976.316	2.687.536
14	A. Neto gotovinski tok od poslovnih aktivnosti (1+5+13)		11.091.454	7.533.459
Gotovinski tok od ulagačkih aktivnosti				
15	Nabavka (prodaja) stalnih nematerijalnih sredstava	-(+)	-	(85.400)
16	Nabavka (prodaja) stalnih materijalnih sredstava	-(+)	(7.834.735)	(4.565.889)
17	Dati zajmovi (povrat zajmova) drugim pravnim licima	-(+)	46.492	42.704
18	B. Neto gotovinski tok od ulagačkih aktivnosti (15 do 17)		(7.788.243)	(4.608.585)
Gotovinski tok od finansijskih aktivnosti				
19	Primljena pozajmljena sredstava	+	105.552	-
20	Povrat pozajmljenih sredstava	-	(5.982)	-
21	C. Neto gotovinski tok od finansijskih aktivn. (19 do 20)		99.570	-
22	Neto povećanje (smanjenje) goto. na rač.i blagajni (A+B+C)		3.402.781	2.924.874
23	Početno stanje gotovine na računu i blagajni		3.271.630	346.756
24	Konačno stanje gotovine na računu i u blagajni		6.674.411	3.271.630
25	Neto povećanje (smanjenje) goto. na rač.i blagajni (24-23)		3.402.781	2.924.874

Finansijske izvještaje je potpisao direktor Fahrudin Pilavdžić i certificirani računovoda Hasan Čolakhodžić. Nadzorni odbor je usvojio i odobrio njihovo izdavanje 26.03.009. godine

IZVJEŠTAJ O PROMJENAMA U KAPITALU za godinu koja je završila 31.12.2008. godine

- u KM

O p i s	Upisani Vlasnički Kapital	Ostale rezerve	Akumulirana Dobit (gubitak)	Vlastite Dionice	UKUPNO
Stanje na dan 31.12.2006 godine	10.000	982.487.740			982.497.740
Učinci revalorizacije					
Revalorizacija stalnih sredstava					
Neto (dobitak) gubitak razdoblja			(21.500.327)		(21.500.327)
Raspored dobiti (gubitka)					
Emisija dioničk.kapitala i drugi oblici poveć.ili smanj.osn.kapit					
Stanje na dan 31.12.2007 godine	10.000	982.487.740	(21.500.327)		960.997.413
Učinci promjena u račun. politika					
Učinci ispravka grešaka					
Ponovno iskazano stanje na dan 01.01.2008. godine	10.000	982.487.740	(21.500.327)		960.997.413
Učinci revalorizacije					
Revalorizacija stalnih sredstava					
Ostali dobiti(gubici)perioda koji nisu iskazani u bilansu uspjeha					
Neto dobit (gubitak) razdoblja			(24.370.292)		(24.370.292)
Neto gubitak razdoblja					
Emisija dionič.kapitala i drugi oblici poveć.ili smanj.osn.kapit.					
Stanje na dan 31.12.2008 godine	10.000	960.987.413	(24.370.292)		936.627.121

Finansijske izvještaje je potpisao direktor Fahrudin Pilavdžić i certificirani računovoda Hasan Čolakhodžić. Nadzorni odbor je usvojio i odobrio njihovo izdavanje 26.03.009. godine

**IZVJEŠTAJ O OBAVLJENOJ REVIZIJI FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA
KJKP "VODOVOD I KANALIZACIJA" d.o.o SARAJEVO
ZA 2008 GODINU**

1 UVOD

Kantonalno javno komunalno preduzeće „Vodovod i kanalizacija“ d.o.o. Sarajevo je pravni sljednik Kantonalnog javnog komunalnog preduzeća „Vodovod i kanalizacija“ Sarajevo, registriranog Rješenjem Kantonalnog suda u Sarajevu broj: UF/I-765/02 od 06.06.2002. godine i ima svojstvo pravnog lica sa pravnom i poslovnom sposobnošću.

U skladu sa Zakonom o privrednim društvima i Zakonom o javnim preduzećima organizirano je kao društvo sa ograničenom odgovornošću i posluje pod nazivom: Kantonalno javno komunalno preduzeće „Vodovod i kanalizacija“ d.o.o – Sarajevo, skraćeni naziv: KJKP “VIK“ d.o.o.Sarajevo (u daljem tekstu Preduzeće).

Osnivač i 100% vlasnik kapitala je Kanton Sarajevo.

Osnovna djelatnost Preduzeća u skladu sa Zakonu o komunalnim djelatnostima (Službene novine Kantona Sarajevo broj: 31/04) je **snabdijevanje pitkom vodom i odvođenje i prečišćavanje otpadnih voda.**

1. Pod snabdijevanjem pitkom vodom podrazumijevaju se poslovi zahvaćanja, prečišćavanja i distribucije vode za piće vodovodnom mrežom do mjernog instrumenta korisnika, uključujući i mjerni instrument, odnosno centralni mjerač kod objekata kolektivnog stanovanja.

2. Pod odvođenjem i prečišćavanjem otpadnih voda podrazumijevaju se poslovi skupljanja, odvođenja i prečišćavanja otpadnih voda od priključka korisnika na zajedničku kanalizacijsku mrežu, odnosno od prvog kontrolnog okna, tretman otpadnih voda u uređaju za prečišćavanje, crpljenje, te odvoz i zbrinjavanje fekalija iz septičkih jama korisnika.

Poslovne aktivnosti se obavljaju na području osnivača.

Unutrašnja organizacija Preduzeća utvrđena je Statutom. Poslovi iz nadležnosti Preduzeća obavljaju se u okviru dva (2) pogona: Pogon „Vodovod“ i Pogon “Kanalizacija“ te u okviru Sektora: Sektor za realizaciju investicija i Sektor za ekonomske i pravne poslove.

Na dan 31.12.2008. godine, u Preduzeća je bilo uposleno 1.035 zaposlenika.

Sjedište je u Sarajevu, Ulica Jaroslava Černija broj 8, Stari Grad.

2 CILJ I OBIM REVIZIJE

Cilj naše revizije je da se na osnovu provedene revizije izrazi mišljenje da li su finansijski izvještaji pripremljeni u svakom značajnom pogledu u skladu sa važećom zakonskom regulativom i primjenjivim okvirom finansijskog izvještavanja. Za realizaciju navedenog cilja procjenjivat ćemo da li rukovodioci primjenjuju zakone i propise, koriste sredstva za odgovarajuće namjene u okviru propisanih i datih ovlaštenja, ocjenu finansijskog upravljanja, funkciju interne revizije i sistem internih kontrola uspostavljenih tako da zaštite imovinu kao i sposobnost da otkrivaju i sprečavaju značajno pogrešna prikazivanja u finansijskim izvještajima.

Zbog ograničenja vremena i resursa, revizijom nismo obuhvatili cjelokupno područje poslovanja, niti smo ispitali sve transakcije. Sistemom uzorka ispitali smo procese i sa njima povezane finansijske veličine vezane za planiranje poslovnih aktivnosti, imovinu, prihod i rashode, obaveze, značajnije troškove i procedure javnih nabavki.

Revizija je uključila i davanje preporuka za dalji rad za područja za koja smo smatrali bitnim, a vezana su za finansijsko izvještavanje.

3 OSVRT NA PRETHODNU REVIZIJU

Ured za reviziju institucija u Federaciji BiH, drugi put provodi reviziju finansijskih izvještaja Preduzeća i usklađenosti iskazanih iznosa u izvještajima sa propisima. Prvi put revizija je od strane Ureda provedena za 2003. godinu i dato je uslovno mišljenje zbog nedosljednog poštivanja Zakona o vodama u FBiH, Zakona o porezu na promet proizvoda i usluga u FBiH, te određenih prekoračenja troškova u odnosu na planirane veličine. U revidiranom periodu navedeni zakoni su izmijenjeni, a prekoračenja troškova u odnosu na planirane veličine nije bilo.

Reviziju finansijskih izvještaja za 2008. godinu izvršila je revizorska kuća REVIK d.o.o. Sarajevo, revizija, računovodstvo i konsalting Sarajevo, koja je dala uslovno mišljenje, 04.03.2008. godine. Za 2007. godinu, reviziju je izvršila revizorska kuća „Džaferović“ d.o.o. za reviziju, računovodstvo i finansijski konsalting d.o.o. Sarajevo, koja je dala pozitivno mišljenje sa skretanjem pažnje na rješavanje pitanja vlasništva nad određenim brojem nekretninama.

4 REZIME DATIH PREPORUKA

- *Potrebno je da Uprava i organi upravljanja svako iz svoje nadležnosti ojačaju i unaprijede postojeći sustav internih kontrola sa ciljem postizanja razumne sigurnosti da se poslovanje odvija u skladu sa propisima i postavljenim ciljevima.*
- *Potrebno je da se uskladi vrijednost stalnih sredstava sa njihovom preostalom vrijednošću od koje se očekuju buduće ekonomske koristi sa ciljem da finansijski izvještaji daju pozdane i tačne informacije o vrijednosti imovine, kojom se raspolaže i koja se koristi u poslovanju preduzeća.*
- *Isknjižiti ino - kredit na vanbilansnu evidenciju jer ne ispunjava zahtjeve priznavanja obaveze, ne vraća se niti ima zahtjeva za povrat.*
- *Usvojiti svoju politiku u skladu sa računovodstvenim pravilima, vezano za iskazivanje obaveza po osnovu zatezних kamata i izvršiti priznavanje u knjigovodstvenim evidencijama. Uskladiti iskazane obaveze za vodne naknada, i obaveznosti uplate istih obzirom na konstatacija kontrolnog organa o neizmirenim obavezama. Iskazivanje obaveza uopće treba uskladiti sa Okvirom za sastavljanje i prezentiranje finansijskih izvještaj paragraf 91.*
- *Prekovremeni rad uposlenih, uskladiti sa odredbama Zakona o radu, kako bi se izbjegle nepoželjne posljedice ali i isplate koje ne odražavaju suštinu poslovnih događanja.*
- *Isplatu stimulacija vršiti isključivo za dodatne poslove u procesu rada kako je to uređeno Pravilnikom o radu, a nagrađivanje za vjerske, nacionalne i državne praznike vršiti isključivo zaposlenicima Preduzeća, shodno propisima planovima i finansijskim mogućnostima.*
- *Preispitati isplate Sindikalnoj organizaciji i prestati sa iskazivanjem takvih isplata na troškovima pravnog lica.*
- *Dosljedno poštivati Zakon o javnim nabavkama BiH, kako u pogledu izbora postupka za dodjelu ugovora, tako i pogledu profesionalnosti i dosljednosti prilikom sačinjavanja i objavljivanja pokazatelja u tenderskoj dokumentaciji.*

5 NALAZI I PREPORUKE

5.1 Sistem internih kontrola

Izvršili smo procjenu uspostavljanja, funkcionisanja i nadzora sistema internih kontrola¹ na osnovu provedene revizije značajnijih procesa poslovanja i povezanosti istih sa finansijskim izvještajima. Procjenasistema internih kontrola je ocjena poduzetih radnji i/ili usvojenih politika od strane Uprave preduzeća kojima se uređuje način postupanja uposlenih kod značajnijih procesa poslovanja, usklađenosti sa propisima i kvalitetno informisanje. Provedena revizija je pokazala da je:

Organizacija Preduzeća utvrđena Statutom, a detaljno razrađena Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta kojim je utvrđen i hijerarhijska odgovornost zaposlenih. Preduzeće je značajnim dijelom uredilo kontrolne aktivnosti donesenim Politikama i procedurama rada svih segmenata poslovanja. Doneseni su svi značajni akti. Preduzeće posjeduje međunarodni Certifikat ISO 9001: 2000 od 16.04.2002. godine. Svake godine podliježu redovnoj certifikacijskoj provjeri od strane SIQ Ljubljana. Certifikat ISO 9001: 2000 je dat za cjelokupno poslovanja. Instaliran je vlastiti intranet i omogućen je pristup putem Internet-a i otvorene Web site omogućena komunikacija sa korisnicima usluga.

Međutim, tim za reviziju je uočio određene propuste u poslovanju koji su prije svega vezani za prezentaciju finansijskih izvještaja uslijed nedosljedne primjene i iskazivanja finansijskih veličina u finansijskim izvještajima u skladu sa prihvaćenim pravilima. Naime preduzeće je obavezno da izvještava po međunarodnim pravilima koji su prihvaćeni našim Zakonom o računovodstvu i reviziji. Ta pravila nisu primjenjena u prvoj primjeni kada je bilo potrebno rasčistiti knjigovodstvene evidencije od onih vrijednosti koje ne ispunjavaju pravila priznavanja u bilasu stanja. To je prije svega vezano za iskazivanja vrijednosti materijalne imovine, obaveza a samim tim i kapitala. Uprava preduzeća nije se racionalno ponašala kod odobravanja finansijskih transakcija vezanih za troškove, a ima transakcija odobrenih za isplatu koje ne predstavljaju troškove poslovanja (isplate sindikatu). Ni Zakon o javnim nabavkama nije dosljedno poštovan u pogledu izbora postupka za dodjelu ugovora, kao i dosljednosti provedbe pokazatelja u tenderskoj dokumentaciji. Plaće zaposlenicima "višak prekovremenih sati" preko dozvoljenih 80 sati obračunavan je i isplaćivan kao stimulativni dio što je u suprotnosti sa Zakonom o radu. Redovne stimulacije isplaćivane su određenom broju zaposlenika, a koje su u suprotnosti sa Pravilnikom o radu, jer se ne odnose na dodatne poslove u procesu rada.

Odjel za internu reviziju, koji je počeo sa aktivnostima u 2008. godini, ukazivao je na određene propuste koji nisu navođeni u ovom Izvještaju. Međutim, na navedene propuste Odjel nije ukazivao.

Iz svega naprijed izloženog vidljivo je da sistem internih kontrola treba unaprijediti i nadzirati.

Preporuka:

Potrebno je da Uprava i organi upravljanja svako iz svoje nadležnosti ojačaju i unaprijede postojeći sustav internih kontrola sa ciljem postizanja razumne sigurnosti da se poslovanje odvija u skladu sa propisima i postavljenim ciljevima.

¹ Sistem interne kontrole obuhvata kontrolna okruženje i kontrolne procedure. Sistem uključuje sve politike i procedure, uspostavljene od strane organa upravljanja Društva, sa ciljem osiguravanja ostvarivanja ciljeva Društva sukladno eksternim pravilima (zakonska akta) i rukovodnim politikama, osiguranja imovine i informacija, prevencije u otkrivanju prevara i greški, kvalitete računovodstvenih izvještaja u skladu s Međunarodnim računovodstvenim standardima, blagovremena izrada pouzdanih finansijskih rukovodnih / upravljačkih informacija)

5.2 Planiranje i izvještavanje

Prijedlog plana poslovanja za 2008. godinu, Nadzorni odbor je odobrio u martu 2008. godine, i uputio na konačno usvajanje Skupštini. Skupština Preduzeća je isti usvojila u maju 2008. godine.

Osnov za izradu plana prihoda i rashoda je ocjena poslovanja 2007. godine, planirani obim poslova 2008. godine i sufinansiranje osnivača (8.500.000 KM) budžetskim sredstvima Kantona Sarajevo. Finasijska podrška osnivača predviđena je za kompenzaciju neekonomskih cijena (7.700.000 KM); naknadu za čišćenje i održavanje slivnika (300.000 KM); i 500.000 KM iz rebalansa budžeta za obrtna sredstva.

Plan prihoda je rađen na bazi cijena vode i odvodnje iz 1997. godine, koje je utvrdila Vlade Kantona Sarajevo. Ova cijena je niža od stvarne cijene koštanja, (ne uključuje trošak amortizacije). Planom poslovanja konstantno se planira gubitak i tako usvaja od nadležnih organa.

Uprava je planom poslovanja predložila i povećanje cijena vode i odvodnje za 12% i uvođenja naknade za održavanje vodomjera sa primjenom od 01.04.2008. godine. Zahtjev za povećanje cijena je upućen Ministarstvu prostornog uređenja i zaštite okoliša Kantona Sarajevo, a finasijski efekat povećanja prihoda je 6.463.000 KM.

Investicije su planirane u iznosu od 16.400.000 KM, na osnovu razvojnih projekta u oblasti vodosnabdijevanja, odvođenja i tretmana otpadnih voda Sredstava za realizaciju investicionih zahvata planirana su iz kapitalnog granta osnivača 9.660.000 KM; iz budžeta općina 6.100.000 KM, i vlastitih sredstava 640.000 KM.

Tokom 2008. godine, utvrđeni plan poslovanja je mijenjan dva puta. U maju 2008. godine, zbog obezbjeđenja nedostajućih sredstava za finansiranje projekta „Vodovod Rakovica“ u iznosu 406.431 KM, za isti iznos su smanjeni ukupni rashodi i gubitak. Drugi Rebalans plana sačinjen je 29.12.2008. godine, kojim je planirani gubitak povećan za 10.442.431 KM. Razlog povećanje gubitka je neusvajanje prijedloga za povećanje cijena vode od strane Vlade Kantona Sarajevo u iznosu 6.463.000 KM, neodobranje dodatnih obrtnih sredstava u iznosu 500.000 KM za izmirenje materijalnih troškova, povećanje rashoda po osnovu ispravke vrijednosti i otpisa nenaplaćenih potraživanja u iznosu 3.000.000 KM, kao i umanjenja po računima za vodu iz ranijih godina u iznosu 250.000 KM.

Skupština Preduzeća nije usvojila Prijedloge revidiranog plana poslovanja za 2008. godinu, a niti Izvještaj o poslovanju, jer ista nije bila u prilici da razmatra ove planove i izvještaje zbog utvrđenog sukoba interesa dotadašnjih članova Skupštine preduzeća (Vlada Kantona Sarajevo).

Osnovne ekonomske kategorije planirane su i ostvarene u slijedećim iznosima:

R.B	Opis	Ostvareno 2007. godina	Rebalans Plana 2008. godina	Ostvareno 2008. godina
I	Ukupni prihodi	45.160.661	46.832.000	49.540.573
II	Ukupni rashodi	66.660.988	77.500.000	73.910.865
III	Gubitak (I – II)	(21.500.327)	(30.668.000)	(24.370.292)

Ukupni prihodi su ostvareni u iznosu 49.540.573 KM i veći su od plana za 5,78%. Ukupni rashodi su ostvareni u iznosu 73.910.865 KM, što je manje za 4,64% od planiranih. Preduzeće je iskazalo gubitak u iznosu 24.370.292 KM, i manji je od planiranog za 20,54%.

Preduzeće ima i gubitke u vodovodnoj mreži koji iznose 58.323.000 m³ ili 66,2% od ukupne proizvedene količine vode

U Izvještaju o poslovanju nisu iskazane ostvarene vrijednosti investicija (kapitalni projekti), koji su planirani iz sredstava Budžeta Kantona, općina i vlastitih sredstava. O realizaciji kapitalnih projekata sačinjen je poseban Izvještaj koji je dostavljen Ministarstvu prostornog uređenja i zaštite okoliša.

Izvještavanje Nadzornog odbora od strane Uprave bilo je redovno. Izvještaj o poslovanju za 2008. godinu, Nadzorni odbor je usvojio u martu 2009. godine. Izvještaj o poslovanju dostavljen je Ministarstvu prostornog uređenja i zaštite okoliša Kantona Sarajevo.

5.3 Stalna sredstva

Stalna sredstva iskazana su u bruto iznosi od 2.055.735.833 KM. Ispravka vrijednosti je 1.079.078.377KM, te sadašnja vrijednost stalnih sredstava iskazana je u iznosu od 976.657.456 KM.

Promjene na nematerijalnim stalnim sredstvima i nekretninama, postrojenjima i opremi u periodu od 01.01.2008. do 31.12.2008. godine iskazane su u sljedećoj tabeli. U tabeli nisu iskazana dugoročna finansijska ulaganja u iznosu od 362.212 KM, koja su klasificirana kao stalna sredstva, a odnose se na date dugoročne kredite zaposlenima u ranijem periodu.

Opis	Stalna nemater. sredstva	Zemljište	Građevine	Oprema	Investicije U toku	Ukupno
1 Nabavna vrijednost						
Stanje na dan 31.12.2007.	1.588.909	21.003.945	1.751.624.654	46.016.316	229.242.014	2.049.475.838
- direktna povećanja			1.992.184	862.303	5.095.145	7.949.632
- prijenos sa investic. u toku			5.926.297			5.926.297
- prijenos na građ(aktiviranje)					5.926.297	(5.926.297)
- otuđenje i rashodovanje	(124.008)		(116.931)	(1.810.910)		(2.051.849)
- ostalo						
Stanje na dan 31.12.2008.	1.464.901	21.003.945	1.759.426.204	45.067.708	228.410.862	2.055.373.621
Akumulir.						
2 amortizacija:						
Stanje na dan 31.12.2007	1.301.812		1.017.073.470	37.154.616		1.055.529.898
- amortizacija za 2008.	113.792		23.846.321	1.525.317		25.485.430
- prijenos (sa) na otuđenje i rashodovanje	(124.008)		(116.639)	(1.697.304)		(1.936.951)
- ostalo						
Stanje na dan 31.12.2008.	1.291.596		1.040.804.151	36.982.629		1.079.078.377
Neto knjigov. vrijednost						
3 Sanje na dan 31.12.2007.g	1.464.901	21.003.945	1.751.624.654	46.016.315	229.242.014	2.049.351.829
Stanje na dan 31.12.2008.	173.305	21.003.945	718.622.053	8.085.079	228.410.862	976.295.244

Prema računovodstvenim politikama, nematerijalna stalna sredstva priznaju se i vrednuju po nabavnoj vrijednosti u skladu sa MRS 38, MRS 36 i drugim relevantnim standardima.

Stalna materijalna sredstva-Nekretnine, postrojenja i oprema iskazuju se po trošku stjecanja, odnosno nabavke. Naknadno povećanje nabavne vrijednosti sredstava priznat će se ako je vjerojatno da će buduće ekonomske koristi u većem obimu pritijecati u Preduzeće tj. ako je naknadno ulaganje utjecalo na poboljšanje sredstava kao što je: modifikacija sredstava kojom se produžava vijek upotrebe stalnog sredstva ili povećava njegov kapacitet, dogradnja dijela u cilju značajnog poboljšanja kvaliteta proizvodnog učinka i usvajanje novog proizvodnog procesa koji omogućava značajno smanjenje prethodno procijenjenih proizvodnih troškova.

Amortizacija materijalnih sredstava obračunava se linearnom metodom otpisa tokom procijenjenog vijeka trajanja svakog pojedinačnog sredstva. Procijenjeni vijek trajanja materijalne imovine i stope amortizacije su:

	Vijek korišt. (u god.)	Stopa (u %)
Građevinski objekti:		
• Brane i nasipi	88-133	0,75-1,13
• kanali	40-88	1,13-2,48
• cjevovodi	19-66	1,50-5,25
• objekti za iskori. i upotrebu vode	13-66	1,50-7,50
• upravne zgrade i zgrade	33-102	0,98-3,00
Transportna sredstva	20-9	4,95-10,73
Oprema	6,6-26	3,75-15,00
Nematerijalna stalna sredstva	6,6	15,00

Promjene na stalnim sredstvima u 2008. godini odnosile su se na:

- Povećanje nabavne vrijednosti građevinskih objekata iskazano je u iznosu od 7.918.481 KM i to direktno povećanje u iznosu od 1.992.184 KM i završenih investicija u iznosu od 5.926.297 KM. Direktno povećanje odnosi se na: rekonstrukciju cjevovoda Novi Grad u vrijednosti 1.274.860 KM; rekonstrukcija cjevovoda Stari Grad u vrijednosti u 489.350 KM; izgradnja cjevovoda Ilidža u vrijednosti od 154.598 KM, te polaganje cjevovoda Crnil u vrijednosti od 73.376 KM. Završene investicije su: uređaj Filter Bosna II- (Konaci) u vrijednosti 3.738.700 KM; rekonstrukcija kanalizacionog kanala Bjelašnica – Babin do u iznosu od 539.673 KM, pumpna stanica Stup u iznosu 536.963 KM, pumpna stanica - Kobilja Glava u iznosu od 374.957 KM; sanacija klizišta Ciglane -Velešići u iznosu od 369.254KM; separata kanalizacija Bardakdžije u iznosu od 180.343 KM; sanacija petlje kod tehničke škole Kurta Schorka u iznosu od 156.585 KM, te nabavka cjevovoda i rezervoara u vrijednosti od 29.822 KM

- Povećanje opreme iskazano je u iznosu od 862.303 KM, a odnosi se na: nabavku opreme u iznosu od 467.542 KM (uredski namještaj i uredska oprema; mobiteli) nabavku instrumenata u iznosu od 329.446 KM, te nabavku vozila u iznosu od 65.313 KM.

- Smanjenje nematerijalne i materijalne imovine uslijedilo je: obračunom amortizacije i rashodovanjem i isknižavanjem iz knjigovodstvene evidencije već otpisanih sredstava, na osnovu prijedloga centralne inventurne komisije za rashod stalnih sredstava.

Provedenom revizijom materijalne i nematerijalne imovine uočile smo da su:

- **investicije u toku** iskazane iznosu od 228.410.862 KM. Najveću stavku u navedenom iznosu čini vrijednost uređaja sa opremom za pročišćavanje otpadnih voda (kolektor) Butile u iznosu od 215.371.577 KM. Kolektor je u prijeratnom periodu bio u funkciji. U ratu je devastiran, i nije u funkciji. Prenesen je sa stalnih sredstva na sredstva u pripremi. Nije postupljeno u skladu s prvom primjenom MSFI i obaveznim raščišćavanjem bilansnih pozicija na način kako zahtjevaju isti. Navedeni iznos nema elementa za priznavanje sredstva prema MRS 16. paragraf 7. jer se ne koristi, niti ima procjena u pritecanju bilo kakve koristi u Preduzeću.

Nije vršena procjena umanjnja vrijednosti sredstva shodno MRS 36.

Zbog navedenog, sredstva u pripremi su precijenjena i nerealno iskazana u finansijskim izvještajima.

- **tokom 2004. godine, vršena je procjena vrijednosti** vodovodne i kanalizacione mreže kao i jednoobraznost u načinu evidentiranja iste u poslovnim knjigama prilikom prve primjene MSFI i MRS. Prema toj procjeni bilo je potrebno umanjiti vrijednost vodovodne mreže za 103.088.602 KM, te umanjiti vrijednosti kanalizacione mreže za 189.605.429 KM. Procjena umanjnja vrijednosti nije provedena, a sredstva se vode po ranije iskazanoj vrijednosti.

Nadalje u preiodu od 1992 – 1997. godine, vršena je revalorizacija stalnih sredstava na osnovu tada važećih propisa, koristeći koeficijente zasnovane na općem rastu cijena industrijskih proizvoda (hiperinflacije). Navedeni koeficijenti nisu pouzdan osnov za mjerenje revalorizacije stalnih sredstava u skladu sa MRS 16 i MRS 38, što je imalo za posljedicu nerealno iskazivanje vrijednosti stalnih sredstava.

- **ulaganja u investicije po osnovu interne realizacije** (u vlastitoj režiji) u 2008. godini iskazano je u iznosu od 1.340.727 KM. Navedeno ulaganje priznato je na osnovu procjene tržišne vrijednosti izvršenih radova. Prema računovodstvenim pravilima, stjecanje stalnih sredstava u vlastitoj režiji se iskazuju je u visini uloženi sredstva. Ukoliko su uložena sredstva veća od tržišne vrijednosti razlika se knjiži na teret finansijskog rezultata.

- **u poslovnim knjigama** iskazana je vrijednost zemljišta 21.003.945 KM za površinu od 3.439.462 m², što po m² iznosi 6,10 KM. Vrijednost zemljišta nije usklađivana prema odlukama nadležnih općinskih organa o vrijednostima zemljišta.

Preduzeće nema dokaza o vlasništvu nad nekretninama koje se vode u poslovnim knjigama, što se prije svega odnosi na zemljište, zgrade, restorane, poslovne objekte, rezervoare, pumpne stanice, garaže, filterska postrojenja (54 % građevina nije uknjiženo). Preduzeće je u više navrata dostavljalo urgenciju općinskim službama za imovinsko-pravne, geodetske poslove i katastar nekretnina sa zahtjevom upisa nekretnina u javne knjige, ali po izjavi Uprave nikad nisu dobili traženi odgovor.

Nema ograničenja vezanih za raspolaganje imovinom u vidu datih kolaterala.

Prema naprijed izloženom, vezano za materijanu i nematerijalnu imovinu, vidljivo je da iskazana vrijednost iste može značajno odstupati od one iskazane u knjigovodstvenim evidencijama jer prilikom prve primjene Međunarodnih standarda finansijskog izvještavanja i Međunarodnih računovodstvenih standarda nije korištena mogućnost da se stvarno utvrdi preostala vrijednost imovine kojom preduzeće raspolaže, koju koristi i od koje očekuje pritjecanje ekonomske koristi povezane sa sredstvom i umanju kapital za eventualne precjenjene vrijednosti. Prema računovodstvenim pravilima sredstvo se može priznati u bilansu stanja samo kada je vjerovatno da će buduće ekonomske koristi povezane sa tim sredstvom pritjecati u pravno lice i kada sredstvo ima cijenu ili vrijednost koja se može pouzdano izmjeriti.

Preporuka:

Potrebno je da se uskladi vrijednost stalnih sredstava sa njihovom preostalom vrijednošću od koje se očekuju buduće ekonomske koristi sa ciljem da finansijski izvještaji daju pozdane i tačne informacije o vrijednosti imovine, kojom se raspolaže i koja se koristi u poslovanju preduzeća.

5.4 Tekuća sredstva – Novčana sredstva i potraživanja

5.4.1 Novčana sredstva

Novac se sastoji od novčanih sredstava na računima u poslovnim bankama i blagajni Preduzeća.

Novac i novčani ekvivalenti	31.12.2008. god	31.12.2007. god
Žiro –račun	6.604.266	3.242.434
Blagajna	3.773	3.410
Devizni žiro račun	66.372	25.786
Ukupno:	6.674.411	3.271.630

Transakcijski računi otvoreni su kod: Uni Credit Bank, Sarajevo; Raiffeisen Bank, Sarajevo; HVB CPB, Sarajevo.

5.4.2 Potraživanja

Na dan 31.12.2008. godine iskazana su slijedeća potraživanja:

Potraživanja	31.12.2008.	31.12.2007.
Ukupna potraživanja od kupaca	56.008.484	56.609.536
Ispravka vrijednosti potraživanja	50.099.638	49.667.048
Potraživanja od kupaca	5.908.846	6.942.488

Potraživanja su priznata na osnovu ispostavljenih faktura za izvršene usluge, umanjena za ispravke nenaplaćenih potraživanja. Analiza i kontrola nenaplaćenih potraživanja vrši se kontinuirano tokom čitave godine. Ispostavljeni računi za isporučenu vodu i odvođenje otpadnih voda predstavlja istovremeno i opomenu pred isključenje i utuženje. U momentu kada se za nenaplaćeno potraživanje napravi prijedlog za utuženje isto se preknjižava sa aktivnog konta na konto sumnjivih i spornih potraživanja. Istovremeno se vrši ispravka vrijednosti nenaplativih potraživanja, odnosno evidentira se kao trošak.

Ispravka potraživanja u 2008. godini izvršena je u iznosu od 6.260.875 KM, a ispravka potraživanja u 2007. godini izvršena je u iznosu od 3.860.505 KM.

Potraživanja od kupaca u iznosu od 5.908.846 KM, po starosnoj strukturi su sljedeća:

do 6 mjeseci	od 6 do 12 mjeseci	preko 12 mjeseci
4.694.466 KM	899.066 KM	181.220 KM

U periodu (od 1996-2008. godine), na teret troškova poslovanja ispravljeno je 50.099.638 KM, što su potraživanja za isporučenu vodu koja nisu naplaćena. Samo u 2008. Godini na teret rezultata poslovanja izvršena je ispravka potraživanja u iznosu od 6.260.875 KM.

Potraživanja su utužena ali naplata istih je upitna. Uprava ima svoje procjene o utuženim potraživanjima, a prema toj procjeni realno je očekivati naplatu oko 30 miliona KM. Preostala utužena potraživanja vjerovatno neće biti naplaćena, jer se odnose na potrošnju vode u poslijeratnom periodu, kada su se dešavale intezivne migracije stanovništva, promjene adrese tuženih potrošača, zastoj rada sudova i slično. Preduzeće je 21.07.2008. godine uputilo zahtjev resornom ministarstvu za donošenje odluke Vlade Kantona za isknjiženje potraživanja iz knjigovodstvene evidencije čija je naplata neizvjesna. Po ovom dopisu do momenta okončanja naše revizije nije dobiven odgovor.

Provedenom revizijom mi možemo potvrditi da je Uprava realno prezentirala potraživanja jer je oprezno postupala u prezentaciji finansijskih transakcija vezanih za ovu imovinu, koristeći neizvjesnost u naplati, čime je ispoštovala računovodstvena pravila. Ono što ne možemo potvrditi je efikasnost usvojenih mjera za naplatu potraživanja, ali i dosadašnju politiku obezbjeđenja naplate za isporučenu vodu. Nama su uglavnom poznati razlozi neplaćanja isporučene vode ali svakako oni nisu jedini razlog negativnom poslovanju ili barem u iskazivanom iznosu tokom više godina. Razlozi su i u velikim gubicima vode od prerade do isporuke i troškovima vezanim za preradu prije svega energiji ali i drugih troškova; nedovoljnom ulaganju u vodovodnu mrežu kao i racionalizaciji troškova poslovanja.

5.5 Kapital

U finansijskim izvještajima Preduzeća u 2008. godini iskazana je sljedeća struktura kapitala:

Kapital	31.12.2008	31.12.2007	31.12.2006.
Upisani osnovni kapital	10.000	10.000	10.000
Ostale rezerve	960.987.413	982.487.740	1.010.990.227
Akumulirani (zadržani) gubitak	(24.370.292)	(21.500.327)	(28.502.487)
Ukupno:	936.627.121	960.997.413	982.497.740

Preduzeće je 31.12.2005. godine u poslovnim knjigama iskazalo kapital u iznosu od 1.011.000.227 KM, koji je evidentiran kao upisani kapital (što je rezultat višegodišnjeg poslovanja).

Međutim, Odlukom Vlade Kantona Sarajevo o usklađivanju statusa Preduzeća sa Zakonom o javnim preduzećima u FBiH broj: 01-05-27988-2/05 od 07.10.2005. godine, utvrđeno je da se od postojećeg kapitala 10.000 KM evidentira u Sudskom registru kao upisani osnovni kapital u 100% vlasništvu Kantona, a preostali dio kapitala evidentiran je u poslovnim knjigama kao ostale rezerve. Ostale rezerve iskazane su u iznosu od 960.987.413 KM i manje su za 21.500.327 KM u odnosu na prošlu godinu, za koliko je izvršeno pokriće gubitka ostvarenog u 2007. godini. Na teret ostalih rezervi izvršeno je pokriće gubitka iskazanog u 2006. godini u iznosu od 28.502.487 KM.

Na ostalim rezervama iskazan je sav kapital do momenta registracije 2005. godine, i nije unesen kao osnivački kapital. Na ovom kapitalu iskazana su i revalorizacione rezerve po osnovu primjenjivane revalorizacije stalnih sredstava u periodu 1992 – 1997. godina.

Prema računovodstvenim pravilima kapital je preostala knjigovodstvena vrijednost imovine pravnog lica, umanjene za obaveze. U dosadašnjem tekstu našeg izvještaja mi smo naveli da dio imovine preduzeća nije realno iskazan, da obaveze nisu realno iskazane, a slijedom toga nije ni realno iskazana vrijednost kapitala preduzeća.

Međutim, uprava preduzeća je dužna da daje tačne i pozdane informacije o svim segmentima finansijskih izvještaja te je za očekivati usklađivanje knjigovodstvenih evidencija nakon našeg izvještaja u skladu sa zahtjevima prihvaćenog načina izvještavanja po međunarodnim pravilima koja će značiti i smanjenje vrijednosti kapitala ali i pouzdanost i tačnost finansijskih izvještaja.

5.6 Obaveze i razgraničenja

U finansijskim izvještajima iskazane su obaveze i razgraničenja u ukupnom iznosu 59.711.370 KM, i veće su za 20,27% u odnosu na prethodnu godinu. Struktura iskazanih obaveza je slijedeća:

O b a v e z e	31.12.2008.	31.12.2007.
Dugoročne obaveze	1.550.425	1.490.244
Obaveze po kreditima	1.525.227	1.463.562
Ostale dugoročne finansijske obaveze	25.198	26.682
Dugoročna razgraničenja	45.392.601	36.709.061
Kratkoročne obaveze	12.768.344	11.448.147
Obaveze za primljene avanse	87.129	47.740
Obaveze prema dobavljačima	4.331.491	2.762.169
Obaveze za porez na dodatnu vrijednost	60.433	186.018
Obaveze za ostale poreze, doprinose i druga davanja	6.823.989	7.300.453
Druge kratkoročne obaveze	1.465.302	1.151.767
Ukupno	59.711.370	49.647.452

Obaveze po kreditima u iznosu 1.525.227 KM, odnose se na dugoročni kredit od Montrealske banke, a koji je dobijen u ranijem periodu (1984. godine) preko Zavoda za izgradnju grada. Iznos neotplaćenog kredita u USA dolarima je 1.099.413 \$ i u odnosu na stanje prethodne godine obaveza je povećana za 61.665 KM, po osnovu negativnih kursnih razlika, za koji iznos su povećani troškovi poslovanja. **Otplate kredita se ne vrše.** U skladu sa Odlukom o saglasnosti za ratifikaciju dokumenata koji se odnose na postignuti sporazum sa Londonskim klubom kreditora o starom dugu Bosne i Hercegovine o prihvatanju ukupnog iznosa tog duga, ("Službeni glasnik BiH", broj 03/97), kao i dopisom Zavoda za izgradnju Kantona Sarajevo od 31.12.1998. godine, te donesenim Zakonom o vanjskom dugu ("Službeni glasnik BiH", broj 01/97), država Bosna i Hercegovina je preuzela obavezu servisiranja i vraćanja ovog kredita. Na zahtjev Preduzeća, Zavod za izgradnju Kantona Sarajevo je dostavio dopis 15.12.2006. godine, u kome se konstatuje da nema novih podataka o stanju navedenog kredita i da se za definitivnu potvrdu stanja duga obrate HVB Central Profit banci koja je nadležna banka po ovom kreditu i kod koje se nalazi izvorna dokumentacija. Preduzeće se nije obraćalo banci. Svakog izvještajnog perioda vrši se svođenje vrijednosti kredita na kurs izvještajnog datuma, što je propisana obavezai ovisno od rasta ili pada kursa dolara iskazuju kursne razlike na teret ili korist finansijskog rezultata.

Naš zaključak o navedenoj obavezi baziramo na iznesenim činjenicama zbog čega smatramo da se ne radi o obavezama klijenta jer se obaveze ne vraćaju niti postoji bilo čije traženje za povrat istih. Malo je vjerovati da bi banka koja je privatizirana vraćala dug, a da pritom ne poduzme sve mjere za naplatu od dužnika. Pravno lice je dužno svake godine prenositi dospjelu obavezu sa dugoročnih na kratkoročne obaveze, kako bi znalo predstojeći odliv sredstava. Prema računovodstvenom pravilu obaveza se priznaje u bilans stanja kada je vjerovatno da će doći do odliva resursa koji sadrže ekonomske koristi iz podmirenja sadašnjih obavezapravnog lica.

Obzirom da nisu ispunjeni bitni elementi za priznavanje ovog kredita mi mislimo da isti treba isknjižiti iz poslovnih evidencija u vanbilansnu evidenciju, u skladu sa pravilima, iz najmanje dva razloga: realnog iskazivanja obaveza i uticaja obračuna kursnih razlika na finansijski rezultat.

Dugoročna razgraničenja iskazana u iznosu 45.392.601 KM, predstavljaju odloženi prihod od donacija u novcu dobivenih iz budžeta osnivača i općina, za kapitalne projekte (izgradnja i rekonstrukcija vodovodne i kanalizacione mreže). Tokom 2008. godine iz Budžeta Kantona Sarajevo i Budžeta općina Centar, Novo Sarajevo i Novi Grad, pravnom licu su donirana sredstva u iznosu od 9.719.732 KM. Obračunati tekući dio dugoročnih donacija preneseni su na prihode po obračunatoj amortizaciji u iznosu 1.036.192 KM.

Kako smo naveli u poglavlju planiranja plan investicionih ulaganja nije sastavni dio izvještaja o poslovanju revidirane godine, već je rađen poseban izvještaj resornom ministarstvu. Mi nismo provjeravali da li su donirana sredstva revidirane godine iskorištena za date namjene ali obzirom da je izvješteno resorno ministarstvo koje ima kontrolu nad poslovanjem Preduzeća, očekujemo da će isto uložiti dužnu pažnju nad kontrolom uopće doniranih sredstva koja su sada u vrijednosti od 45,3 miliona KM.

Kratkoročne obaveze iskazane su u iznosu 12.768.344 KM, i veće su za 1.320.197 KM ili 11,53% u odnosu na prethodnu godinu. Najveću stavku kratkoročnih obaveza čine **obaveze za poreze, doprinose i druga davanja** u iznosu 6.823.989 KM. U okviru istih Preduzeće ima evidentirane obaveze nastale zbog neplaćanja i nepoštivanja tada važećih propisa po Zakonu o porezu na promet proizvoda i usluga i Zakonu o vodama. Naš Ured je skrenuo pažnju na nepravilnosti obračuna i uplate poreza na promet usluga, još u reviziji izvršenoj za 2003. godinu.

- **Ne izmirene obaveze za porez na promet usluga (PPU -10%)** iznose 2.389.144 KM. Obaveze su iz perioda 1998 - 2005. godine. Porezna uprava Sarajevo po osnovu neizmirenih obaveza obračunala je zaključno sa stanjem 27.04.2007. godine, zatezne kamate u ukupnom iznosu **od 215.616 KM, koje nisu iskazane u knjigovodstvenim evidencijama.**

Uprava je uložila prigovor, koji nije prihvatila Porezna uprava i pritom izdala Rješenje o dodatno utvrđenoj poreznoj obavezi s naznakom da je iste Preduzeće dužno platiti. Prigovor je odbijen zbog neosnovanosti, jer nisu utvrđene nove činjenice i okolnosti koje bi uticale na drugačije rješavanje ove upravne stvari. Pored neiskazivanja obaveza u knjigovodstvenim evidencijama na osnovu rješenje nadležnog organa, obaveze sa izvještajnim periodom ne obuhvataju obračun zateznih kamata od perioda 27.04.07. godine pa do kraja izvještajnog perioda (31.12.2008. godine). Obaveze po ovom osnovu se ne plaćaju niti Uprava ima svoje politike i procjene kako postupati sa utvrđenim obavezama i zateznim kamatama po osnovu neizmirivanja obaveza ali posljedicama na finansijske izvještaje.

Mi želimo skrenuti pažnju kako rukovodstvu tako i organima upravljanja na moguće posljedice neplaćanja obaveza utvrđenih kontrolnim organom. Zakonskim propisima vezanim za poreznu upravu regulisan je način izmirivanja obaveza po osnovu poreza i nije relano očekivati da će iste biti oproštene osim u slučaju predviđenom propisom. Porezna uprava dužna je pokrenuti prinudnu naplatu blokade svih računa ili stavljanjem hipoteke na imovinu, a to će imati značajnih posljedica na finansijske izvještaje. Zbog toga je potrebno da se ozbiljno uključi kako rukovodstvo tako i organi upravljanja u cilju rješavanja navedenog. Sa knjigovodstvenog stanovišta obaveze nisu relano iskazane za obračunate kamate kao i vremensko usklađivanje kamata sa izvještajnim periodom.

- Po osnovu Zakona o vodama - **Obaveze za posebne vodne naknade (PVN): za zaštite voda i za korištenje voda** iskazane su u iznosu 3.573.142 KM, i predstavljaju takođe dug iz ranijeg perioda (1997 - 2005. godina). Federalna uprava za inspeksijske poslove izvršila je kontrolu stanja dugovanja po osnovu navedenih naknada, o čemu je sačinila 30.01.2009. godine Zapisnik. U Zapisniku je utvrđen stanje duga u iznosu od 994.753 KM, za period 2003 - 2007, a preostali iznos od 2.578.389 KM za period 1997 - 2002. godine, nije bio predmet kontrole.

Obaveze za vode u skladu s novim Zakonom o vodama ("Službene novine FBiH", broj 70/06) čija je primjena određena početkom 2008. godine, odnosno početkom rada Agencije za vodu "JP za vodno područje slivova rijeke Save" Sarajevo, kao i u skladu s Odlukom o visini posebnih vodnih naknada ("Službene novine FBiH", broj 46/07) se evidentiraju i plaćaju.

Zaključujemo na osnovu iznesenog da obaveze nisu relano iskazane u finansijskim izvještajima potcijenjene su zazatezne kamate koje su poznate i istaknute u rješenju kontrolnog organa. Obaveze po osnovu zateznih kamata zbog neizmirivanja duga nisu vremenski usklađivanje i ako je preduzeću poznata visina zatezne kamate, sada važeća je (0,04 % dnevno), koje su javno objavljene ali i u samom rješenju navedene. Isto tako neophodno je da se objavi uz finansijske izvještaje kao i u Izvještaju o poslovanju

detaljno obrazlože obaveze i posljedice koje mogu nastupiti. Obaveze su precjenjene za iskazane obaveze po osnovu kredita iz 1984. godine, koje se ne izmiruju niti za izmirivanje istih ima bilo kakvih zahjeva. Značajnog uticaja na iskazane obaveze imaju obaveze za posebne vodne naknade za koje Upravi predstoji usaglašavanje u skladu sa propisima i postupanje u knjigovodstvenim evidencijama.

Preporuka

Isknjižiti ino - kredit na vanbilansnu evidenciju jer ne ispunjava zahtjeve priznavanja obaveze, ne vraća se niti ima zahtjeva za povrat.

Usvojiti svoju politiku u skladu sa računovodstvenim pravilima, vezano za iskazivanje obaveza po osnovu zatezних kamata i izvršiti priznavanje u knjigovodstvenim evidencijama. Iskazivanje obaveza uopće treba uskladiti sa Okvirom za sastavljanje i prezentiranje finansijskih izvještaja, paragraf 91.

5.7 Sudski sporovi

Protiv Preduzeća se vodi 22 sudska postupka po osnovu naknada šteta, naknada za izuzeto zemljište, te po drugim raznim osnovama od strane povjerilaca, radi naplate njihovih potraživanja u ukupnom iznosu 810.228 KM.

Knjigovodstveno rezervisanje sredstava nije vršeno. Tokom 2008. godine po osnovu sudskih sporova izvršena je isplata u iznosu 38.925KM.

Prema evidenciji o podnesenim tužbama koje je pokrenula Uprava od 1996-2008. godine, za vodu i odvođenje otpadnih voda za kategoriju potrošača domaćinstva podneseno je 511.220 tužbi u vrijednosti 60.181.947 KM; za kategoriju potrošača privrede podneseno je 5.757 tužbi u vrijednosti 13.164.002 KM. Podnesene su 141 tužbe za izvršene usluge u vrijednosti od 123.775 KM i 9 tužbi po raznim osnovama u vrijednosti od 453.263 KM. Od ukupno podnesenih tužbi u periodu 1996 - 2008 u vrijednosti od 73.345.949 KM, naplaćeno je u iznosu 23.472.203 KM, a preostali iznos od 50.099.638 KM, putem ispravke vrijednosti potraživanja knjižen je na rashode perioda.

5.8 Prihodi

U finansijskim izvještajima iskazani ostvareni prihodi u obračunskom periodu su slijedeći:

PRIHODI	31.12.2008.	31.12.2007.
Operativni prihodi	32.528.365	33.371.225
Neoperativni prihodi	16.918.306	11.563.006
Prihodi od finansiranja	93.902	226.430
Ukupno	49.540.573	45.160.661

Prihodi od prodaje vode i pružanja usluga priznaju se po isporuci i fakturisanju vode, odnosno izvršenju i fakturisanju usluga. Priznavanje prihoda od donacija za naknadu operativnih troškova, kao i priznavanje drugih donacija, vrši se u skladu sa MRS 20- Računovodstveno obuhvaćanje državnih donacija i objavljivanje državne pomoći. Primljene donacije evidentiraju se kao prihod perioda kada je donacija primljena, odnosno kao odgođeni prihod koji koristi za pokrivanje troškova amortizacije materijalne imovine finansirane tim sredstvima.

Ukupni prihodi su iskazani u iznosu 49.540.573 KM, i bilježe rast u odnosu na prethodnu godinu za 4.379.912 KM ili 9,7%. Rast ukupnih prihoda je posljedica rasta neoperativnih prihoda odnosno doznačenih sredstava iz budžeta osnivača, općina ali i naplate potraživanja koja su u ranijem periodu ispravljena na teret rezultata poslovanja.

Operativni prihodi, obuhvataju prihode iz osnovne djelatnosti (prihodi od isporuke vode i pruženim uslugama u okviru registrirane djelatnosti). U odnosu na prošlu godinu isti bilježe pad za 842.860 KM ili 2,5%. Na ostvarenje ovih prihoda direktnog uticaja imaju cijene za isporuku i odvodnju vode, koje određuje osnivač (Vlada Kantona Sarajevo).

Sadašnje cijene su neekonomske, što znači da se sa istima ne pokrivaju troškovi poslovanja, a posljedica toga je da se u finansijskim izvještajima iskazuje gubitak od operativne djelatnosti, koji u revidiranoj godini iznosi 34,7 miliona KM. Neekonomske cijene se sufinansiraju iz Budžeta Kantona Sarajevo ali ne u iznosu koji bi nadomjestio sve troškove poslovanja (amortizacije, broja i visine troškova radne snage i drugih troškova poslovanja). U revidiranoj godini po osnovu sufinansiranja neekonomskih cijena iz javnog novca (Budžeta Kantona sarajevo) doznačeno je 10,6 miliona KM, a gubitak od osnovne djelatnosti je 34,7 miliona.

Zbog navedenog organi upravljanja bi trebali sa većom pažnjom razmatriti poslovne planove pravnog lica, ulazeći pri tom u realnost postavljenih ciljeva i konzistentnost planiranih sredstava za ostvarenje ciljeva, realizaciju i kontrolu troškova poslovanja.

Neoperativni prihodi (čine, prihodi od dotacija, subvencija u iznosu od 11.681.969 KM; naplate ranije ispravljenih potraživanja u iznosu od 5.206.263 KM; prihodi iz ranijih godina 22.756 KM, te prihodi od naplaćene štete od osiguravajućih društava 7.318 KM). Prihodi su veći za 5.355.300 KM ili 46,3%, uslijed naplate ranije ispravljenih potraživanja u iznosu od cca 5,2 mil KM.

Prihoda od dotacija su najvećim dijelom iz Budžeta Kantona Sarajevo, (10,6 miliona KM), a doznačena su na ime djelomične kompenzacije neekonomske cijene vode 7,7 miliona KM; vrijednost koja ostane kao rezultat odbitne stavke po osnovu ulaznog PDV-a za investicije finansirane iz Budžeta Kantona 1,4 miliona; sredstva za sanaciju i rekonstrukciju mreže 1,1 milion KM; održavanje i čišćenje uličnih slivnika 0,3 miliona KM te naknade za javne radove 0,03 miliona KM.

Prihodi od finansiranja, su redovne kamate, zatezne kamate, prihodi od troškova spora i sl. i znatno su smanjeni u odnosu na prošlu godinu.

5.9 Rashodi

U finansijskim izvještajima iskazani su rashodi u ukupnom iznosu 73.910.865 KM, i veći su za 10,87% u odnosu na prethodnu godinu. Struktura rashoda je slijedeća:

RASHODI	31.12.2008.	31.12.2007.
Operativni rashodi	67.239.920	62.300.936
Finansijski rashodi	66.457	29.024
Rashodi od ostalih aktivnosti	6.604.488	4.331.028
Ukupno	73.910.865	66.660.988

Operativni rashodi obuhvataju troškove prodatih proizvoda i usluga, uključujući i troškove amortizacije. Troškovi amortizacije iskazani su u iznosu od 25.485.430 KM. Obračun amortizacije vršen je na osnovu procijenjenog vijeka trajanja stalnih sredstava i utvrđenih stopa koje je predložila Komisija za utvrđivanje korisnog vijeka trajanja stalnih sredstava.

Najveći trošak su primanja zaposlenih, koji iznose 25.543.849 KM, i predstavljaju 37,99% ukupnih operativnih troškova. U odnosu na prethodnu godinu, troškovi zaposlenih porasli su za 2.292.561 KM ili za 9,85%. Ove troškove čine plaće i naknade zaposlenih u iznosu 20.488.833 KM i ostali troškovi zaposlenih u iznosu 5.055.016 KM

Plaće i naknade plaća regulisane su Pravilnikom o radu i Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta. Kolektivni ugovor o pravima i obavezama poslodavaca iz oblasti komunalne privrede Kanton Sarajevo ("Službene novine Kantona Sarajevo", broj 21/06) u dijelu visine plaće nije se primjenjivao u cjelosti zbog nedostatka sredstava, izuzev najniže (minimalne) osnovne plaće. Tokom 2008. godine, usklađivanje plaća sa odredbama Kolektivnog ugovora je vršeno dva puta, u mjesecu julu postignuta je primjena od 75%, a u mjesecu decembru 80%. Prosječna isplaćena neto plaća u 2008. godini iznosila je 972 KM.

Obračun i uplata poreza i doprinosa uz plaće vršena je u skladu sa propisima.

Uvidom u obračun plaća i naknada zaposlenika utvrdili smo da su uz redovan rad zaposlenika obračunate naknade za prekovremeni rad u iznosu 451.001 KM, noćni rad u iznos 266.043 KM i stimulacija u iznosu 259.446 KM.

- **Prekovremeni rad** je obračunavan u pojedinim službama (tehničke službe) svaki mjesec, na osnovu naredbi za prekovremeni rad nadležnih izvršnih direktora i uz saglasnost direktora Preduzeća. U izvještajima o obavljenom poslu, kao i u pojedinačnim ših listama evidentiran je prekovremeni rad do propisanog maksimalnog 80 sati mjesečno. Međutim, pojedinim zaposlenicima za "višak prekovremenih sati" (preko dozvoljenih 80 sati) obračunavat je i isplaćivan kao **stimulacije**, na osnovu spiska zaposlenih koji imaju višak prekovremeni sati. Spisak sačinjava rukovodilac službe, a odobrava nadležni izvršni direktor. Na ovom spisku evidentiran je "višak prekovremenog rada" za pojedine zaposlenike čak do 42 sata. Naime, prema članu 32. Zakona o radu ("Službene novine FBiH", broj 43/99, 32/00, 29/03) kojim je regulisana prekovremeni rad najviše 10 sati sedmično, odnosno 40 sati mjesečno. Kao i članu 21. Izmjenama i dopunama Zakona o radu predviđeno je da zaposlenik može dobrovoljno, na zahtjev poslodavca, raditi prekovremeno, i to u trajanju od još najviše 10 sati sedmično, odnosno 40 sati mjesečno. U skladu s prethodnim pribavljena je saglasnost zaposlenika za prekovremeni rad od najviše 80 sati mjesečno. Međutim, kako Zakon o radu nije dozvolio **prekovremeni rad preko 80 sati, kao i sam način na koji se ovi sati evidentiraju revizorski tim ne može potvrditi pravilnost i zakonsku usaglašenost stimulacija koje su na ovaj način isplaćivane.**

- **Ostale stimulacije** isplaćivane su zaposlenicima za dostavu računa za utrošenu vodu, a prema Odluci direktora od 06.05.2002. godine. Visina naknade za stimulaciju je iznosila 5% od učinka naplaćenih računa.

Pored prethodno navedenih stimulacija (vanrednih) na osnovu Odluke direktora Preduzeća od 05.01.2007. godine, utvrđen je i **redovni stimulatívni dodatak** za 14 zaposlenika (rukovodiocima Službi, šefu kabineta direktora i referentu u pravnoj Službi). Mjesečna redovna stimulacija se kretala u rasponu od 100 do 300 KM. Kako u odluci nije dato obrazloženje po kom osnovu se ista odobrava, a niti se radi o **dodatnim poslovima u procesu rada** utvrdili smo da ove redovne stimulacije nisu odobrene i isplaćivane u skladu s Pravilnikom o radu Preduzeća.

Ostali troškovi zaposlenih, čine naknade za topli obrok u iznosu 3.217.832 KM, regres za godišnji u iznosu 644.132 KM, naknade troškova prevoza u iznosu 709.752 KM i troškovi bajramluka i isplata za 8. mart u iznosu 483.300 KM.

- Troškovi bajramluka isplaćeni su prema članu 69. Pravilnika o radu i Odluka direktora preduzeća od 26.09.2008. i 27.11.2008. godine svim zaposlenicima u ukupnom neto iznosu od 312.300 KM. Na iste je obračunat i plaćen porez na dodatna primanja 50%, u iznosu 156.150 KM, te ostali pripadajući porezi (opća vodna naknada 0,5% i posebna naknada za zaštitu od nesreća 0,5%) u ukupnom iznosu 3.123 KM.

- Na osnovu odluke direktora od 04.03.2008. godine, isplaćeno je svim ženama po 50 KM povodom povodom 8. marta. Ukupno je isplaćeno 9.900 KM. Obračunat je i plaćen pripadajući porez u iznosu 4.950 KM. Pored zaposlenika isplate su vršeno i **osobama koje nisu zaposlenici Preduzeća.**

Ostali troškovi poslovanja iskazani su u iznosu 3.471.630 KM. U okviru ovih troškova najveću stavku čine troškovi obračunate vodne naknade za zahvaćenu vodu u iznosu 502.601 KM. U skladu s članom 170. Zakona o vodama ("Službene novine FBiH", broj 70/06) obaveza Preduzeća je da naknadu obračuna i plati Agenciji za vodu "JP za vodno područje slivova rijeke Save" Sarajevo, iako voda nije isporučena (fakturirana) kupcu. Ako se uzme u obzir da su gubici vode 66,2%, na koji gubitak se mora obračunati i platiti ova obaveza, uticaj loše cjevovodne mreže ili nelegalnih priključaka u finansijskom smislu je značajan.

Revizijom ostalih troškova poslovanja uočili smo da je:

- **Izvršena isplata, na ime pomoći Sindikatu u ukupnom iznosu 54.414 KM.** Ovi troškovi nisu troškovi poslovanja Preduzeća i nisu nastali u cilju ostvarenja postavljenih ciljeva, te se shodno tome **nisu mogli isplaćivati** i iskazivati kao troškovi poslovanja. Sindikalno udruživanje je slobodno, ali kao udruženje građana i oni odlučuju o finansiranju ali svojim uplatama, a ne sredstvima preduzeća u kojem rade. Vakva isplata rađena je i u prethodnoj godini kada je data pomoć Sindikatu u iznosu 50.277 KM. Preduzeće godinama planira i ostvaruje gubitak u poslovanju, a uz to svake godine planira i isplaćuje sredstva Sindikatu. Prema članu 23. Zakonu o javnim preduzećima ("Sl. novine FBiH" br.8/05 i 81/05) plan prihoda i rashoda mora odražavati planirane aktivnosti preduzeća. Isto tako u članu 4. citiranog zakona opisane su interne kontrole koje mora rukovodstvo uvesti kako bi se raspoloživi resursi koristili konzistentno sa

ciljevima i zaštitili od nenamjenskog korištenja. **Mi ove troškove smatramo nedozvoljenim i neuskaladenim sa zakonskim propisima kao i povećanjem troškova poslovanja koji to nisu.**

U okviru finansijskih rashoda iskazani su troškovi negativnik kursnih razlika u iznosu od 66. 457 KM, po osnovu kredita o čemu smo svoje mišljenje iznijeli u poglavlju obaveza našeg izvještaja, ovih troškova.

Rashodi od ostalih aktivnosti iskazani su u iznosu 6.604.488 KM. U okviru ovih troškova najveći su troškovi ispravke nenaplativih a utuženih potraživanja u ukupnom iznosu 6.260.875 KM. Ispravka ovih potraživanja je izvršen na osnovu odluke Nadzornog odbora od 13.02.2009. godine.

Na osnovu iznesenog, a vezano za rashode perioda, zaključujemo da su isti trebali biti manji nego što su iskazani u finansijskim izvještajima najmanje za 120.871 KM (negativne kursne razlike i isplate sindikatu) ali i drugih isplata čiji finansijski efekat nismo procjenjivali zbog vremenskog ograničenja naše revizije (isplate vezane za stimulaciju pojedinih, najviše rukovodnih radnika, isplate licima koji nisu uposlenici povodom osmog marta). Troškovi su dodatno mogli biti manji da je prije svega rukovodstvo racionalnije postupalo u odobravanju transakcija koje nisu obavezne, uvažavajući okruženje u kojem se posluje kao i svoje rezultate poslovanja. Isto tako potrebno je da organi upravljanja posvete veću pažnju prilikom prihvatanja planova poslovanja i izvještaja o poslovanju kao i pravilnika kojima se uređuju ovlaštenja rukovodnih kadrova.

Preporuka

Prekovremeni rad uposlenih, uskladiti sa odredbama Zakona o radu, kako bi se izbjegle nepoželjne posljedice ali i isplate koje ne odražavaju suštinu poslovnih događanja.

Isplatu stimulacija vršiti isključivo za dodatne poslove u procesu rada kako je to uređeno Pravilnikom o radu, a nagrađivanje za vjerske, nacionalne i državne praznike vršiti isključivo zaposlenicima Preduzeća, shodno propisima planovima i finansijskim mogućnostima.

Preispitati isplate Sindikalnoj organizaciji, i prestati sa iskazivanjem takvih isplata na troškovima pravnog lica.

5.10 Javne nabavke

Uvidom u dokumentaciju vezano za primjenu Zakona o javnim nabavkama BiH (ZJN) konstatujemo slijedeće:

Slučajnim uzorkom odabrali smo određeni broj predmeta nabavki izvršenih u 2008. godini na osnovu otvorenog postupka i uočili slijedeće: U provedenom postupku javne nabavke za izbor najpovoljnijeg ponuđača za izvođenje "Građevinskih radova na popravci i održavanju vodovodnih instalacija na području: Općina Centar- Vogošća (Lot-1) Općina Stari Grad-Novoo Sarajevo (Lot 2); Općina Novi Grad- Ilidža (Lot 3), uočili smo da je veliko odstupanje između vrijednosti ponude ponuđača. Na Lot 1 i Lot 2 prijavili su se isti ponuđači i ponudili slijedeće cijene: Preuzeće "Džekos" d.o.o Sarajevo, ponudilo je za (Lot 1) 439.005 KM, a za (Lot 2) 455.095 KM, a preduzeće "Harysco" d.o.o Sarajevo, ponudilo je za (Lot 1) 1.650.098 KM, a za (Lot 2) 3.361.902 KM (što je neuporedivo). Tragom navedenog uočili smo propust u tenderskoj dokumentaciji. Naime, u Tenderskoj dokumentaciji za ugovore o javnoj nabavci navedenih radova (broj: 21/08) stoji: citiramo "Nabavka, odvoz i ugradnja asfaltne mase AB11 debljine 8 cm uz premazivanje podloge i spojeva bitumenskom emulzijom; obavezan atest od proizvođača asfalta" jedinica mjere: **m³ (metara kubnih), za navedenu količinu.** Preduzeće "Harysco" d.o.o Sarajevo, je postupilo prema tenderskoj dokumentaciji tj. prema originalnom tenderskom predmjeru radova i za izradu asfalta dali jediničnu cijenu u **m³** za navedenu količinu, kako je to traženo u predmjeru radova. Međutim, za oba tendera (Lot 1 i Lot 2), ugovor je zaključen sa preduzećem "Džekos" d.o.o Sarajevo koje je ponudilo nižu vrijednost ponude "**jer je predpostavilo**" da se radi o **m²**, a ne **m³** kako je navedeno u Tenderskoj dokumentaciji. Preduzeće "Harysco" d.o.o Sarajevo je odbijeno. U Odgovoru na prigovor, upućenom preduzeću "Harysco" d.o.o, navodi se da su **morali znati** da se "**sporna pozicija**" tretira kroz kvadratni metar, a ne kao kubni metar i ako su kubni metri navedeni u Tenderskoj dokumentaciji Ponuđač, koji je dao validnu ponudu prema originalnom predmjeru i predračunu, odbijen je, a nisu iskorištene druge mogućnosti pravičnosti provedenja otvorenog postupka (poništenje tendera ...).

Preduzeće je u 2008. godini zaključilo 21 ugovor na osnovu provedenog pregovaračkog postupka bez objavljivanja obavijesti o nabavci, u ukupnoj vrijednosti od 1.128.805 KM. Navest ćemo određeni broj ugovora zaključenih na osnovu provedenog Pregovaračkog postupka bez objavljivanja:

- Nabavka obrazaca za obračun i koverta DP od Svjetlosti štampa Sarajevo u vrijednosti od 29.581KM,
- Usluge baždarenja vodomjera kod Jordan&P Zenica u vrijednosti od 40.652KM,
- Dovodjenje saobraćajnica u prvobitno stanje – Vogošća kod Ame-Breza u vrijednosti od 51.840 KM
- Izrada idejnog rješenja biološkog tretmana otpadnih voda Butila kod EsHydrotechnics Sarajevo u vrijednosti od 214.130 KM.
- Nabavka goriva kod Proming Bugojno u vrijednosti od 85.384 KM
- **Dovodjenje saobraćajnica u prvobitno stanje za gradske općine: Centar, Stari Grad, Novo Sarajevo, Novi Grad i Ilidža u vrijednosti od 550.800 KM.**

Preduzeće je donijelo Odluku o pokretanju postupka javne nabavke za pružanje usluga “Dovodjenje saobraćajnica u prvobitno stanje za gradske općine: Centar, Stari Grad, Novo Sarajevo, Novi Grad i Ilidža.

Ukupna procijenjena vrijednost javne nabavke je 600.000 KM. Preduzeće vrši popravku kvarova na vodovodnoj i kanalizacionoj mreži, pri čemu vrši prokopavanje javnih površina u Kantonu Sarajevo i ima obavezu da te površine dovede u prvobitno stanje, dakle asfaltira. Logično bi bilo, da kao i za sve druge usluge, provede otvoreni postupak javne nabavke u kojem bi izvršili izbor najpovoljnijeg ponuđača. Međutim, zbog postojanja Odluke o uslovima i načinu prokopavanja javnih površina na području Kantona Sarajevo (Sl. novine Kantona Sarajevo broj 16/04, 22/05), po izjavi Uprave, to nije moguće učiniti, jer članovima 10. i 14. navedene Odluke je regulisano da vlasnik podzemnih instalacija za sanaciju prokopa kolovoza ili cestovnog pojasa, treba da angažuje jednu od firmi sa kojima Direkcija za puteve ima ugovor o održavanju cesta koji je sklopljen nakon postupka provedenog u skladu sa važećim propisima, ili jednu od firmi sa kojima općina ima ugovor o održavanju cesta koji je sklopljen nakon postupka provedenog u skladu sa važećim propisima, ako se radi o cestama o nadležnosti općine. Na osnovu naprijed navedenog Preduzeće je zatražilo dostavu podataka o firmama koje vrše održavanje puteva u nadležnosti Direkcije za puteve Kantona Sarajevo. Direkcija za puteve Kantona Sarajevo je dostavila traženi spisak firmi sa kojima je sklopila ugovor o zimskom i ljetnom održavanju puteva za period od 2008-2013. godine na području općina u okviru Kantona Sarajevo (a to su: Arme d.o.o Breza - općina Vogošća; Citarprodukt d.o.o Ilijaš - općina Ilijaš; Sarajevoputevi d.d Sarajevo - općina Ilidža, konzorcij Bucomerc d.o.o Kiseljak i Almy d.o.o Zenica - općinu Hadžići; Orman d.o.o Kiseljak - općina Hadžići - planinski uslovi; i Grakop d.o.o Kiseljak – općina Trnovo - planinski uslovi, **te za održavanje puteva općina: Stari Grad; Centar, Novo Sarajevo, Novi Grad, i dijelovi općina Ilidža, Ilijaš i Hadžići ugovor je sklopljen sa KJKP RAD d.o.o Sarajevo), sa napomenom da je KJKP RAD d.o.o. Sarajevo, angažovano nakon provedenog pregovaračkog postupka bez objave obavještenja o nabavci, dok su ostale firme izabrane nakon provedenog otvorenog postupka.**

Preduzeće je zaključilo ugovor za „Dovodjenje saobraćajnica u prvobitno stanje“ za gradske općine: Centar, Stari Grad, Novo Sarajevo, Novi Grad i Ilidža također zaključen sa KJKP RAD d.o.o Sarajevo, na osnovu provedenog pregovaračkog postupka bez objave obavještenja o nabavci u vrijednosti od 550.800 KM, pozivajući se na član 11 stav (4) točka (3) ZJN. Uprava svoj postupak obrazlaže postojanjem spiska firmi od strane Direkcije za puteve Kantona Sarajevo sa kojima je zaključen ugovor o zimskom i ljetnom održavanju puteva za period 2008 – 2013. godina na području općina u okviru Kantona Sarajevo.

Revizorski tim, ne može potvrditi da je ugovor zaključen sa KJKP RAD d.o.o. Sarajevo na osnovu provedenog pregovaračkog postupka bez objave obavještenja o nabavci, zaključen u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama BiH.

Preporuka:

Dosljedno poštivati Zakon o javnim nabavkama BiH, kako u pogledu izbora postupka za dodjelu ugovora, tako i pogledu profesionalnosti i dosljednosti prilikom sačinjavanja i objavljivanja pokazatelja u tenderskoj dokumentaciji.

6 KOMENTAR

U ostavljenom roku KJKP "Vodovod i kanalizacija " d.o.o Sarajevo (dopisom broj: 2290/09 od 30.07.2009. godine) se očitovao na dostavljeni Nacrt izvještaja o izvršenoj reviziji finansijskih izvještaja za 2008. godinu.

U navedenom očitovanju date su primjedbe i sugestije na naše preporuke, dostavljen je znatan dio dokumentacije kojom smo već raspolagali, a i dio dodatne dokumentacije.

Nakon razmatranja navoda u komentaru i uvida u priloženu dokumentaciju, dio obrazloženja i osnovanih primjedbi je prihvaćen i inkorporiran u konačan tekst izvještaja.

Dio primjedbi iz komentara nije prihvaćen iz razloga što za iste nije dato adekvatno obrazloženje, niti je priložena relevantna dokumentacija.

Direktor Sektora za finansijsku reviziju javnih poduzeća :

Ismeta Junuzović dipl.oec.

Vođa tima:

Mira Pažin /revizor, dipl.oec

Član tima:

Nidheta Mlivić, mlađi revizor, dipl.oec.